

Adatok Nyitra madárvilágához.

Irta: TURCSEK FERENC.

Nyitra határában a Csallóköz-től északra elterülő síkság a hegységek tölgyeseivel és bükköseivel találkozik. Madárvilágának összetételét ez a körülmény szabja meg. Az utóbbi 15 évben a fajok száma a Nyitra folyó szabályozása és így a tavaszi és őszi áradások elmaradása, valamint a nedves rétek lecsapolása következtében megfogyatkozott. Egy-két kiragadott fajhoz óhajtok csak megjegyzést fűzni: *Pica p. pica* L. Az utóbbi időben nagy számbeli fogyatkozást mutatott. — *Nucifraga c. caryocatactes* L. Őszel és télen fordul csak elő ritkán. — *Pyrrhula p. pyrrhula* L. (*germanica* BREHM) gyéren fészkel. — *Loxia c. curvirostra* L. — mint a fenyőszajkó. — A gébicsek közül leggyakoribb fészkelő a *Lanius c. collurio* L. A lakosság szőrissarkának nevezi. Számbelileg következik *Lanius e. excubitor* L. Fészkelését leggyakrabban a víz menti berkek nyár- és szilfáin, tekintélyes magasságban figyeltem meg. Népies neve vad szőrissarka. *Lanius minor* GM. fészkelését csak egy esetben figyeltem meg. *Lanius s. senator* L.-t 1932-ben ismertem fel Egerszegen. Azóta kisebb szünetekkel, minden évben láttam néhányat úgy Egerszegen, mint Nyitrán a szigeti parkban. Április végén május elején érkezik, nyár- és júharfákon 4—15 m. magasan fészkel. A fiatalok június vége felé hagyják el a fészket. Távozása augusztus második és harmadik tizedébe esik. A parkban sétáló emberekkel szemben nem félénk. — *Bombycilla g. garrulus* L. Néhány darab minden télen előfordul. 1941-ben csak január 24-ikén jelentkezett egy 17—20-as csapat. — *Monticola saxatilis* L. Vágújhely környékén fészkel. — *Troglodytes t. troglodytes* L. Az 1939/40-es tél után számbelileg megfogyott. — *Cinclus cinclus aquaticus* BECHST. Ritka téli vendég. — *Apus a. apus* L. rendes fészkelő a várfalakban. — *Coracias g. garrulus* L. A rétek odvas füzeiben és nyárfáiban rendszeren fészkel. Az apponyi várrom falában csókákkal és vörös vércsével vegyes telepen költ. 1940-ben 4 pár fészkelte itt. — *Alcedo atthis ispida* L. Gyakori fészkelő faj volt, azonban az 1939/40-es tél óta nem fészkel többé. A szigorú tél hatásán kívül az eltűnéséhez hozzájárult az a körülmény is, hogy az ujonnan szabályozott folyómeder partját kikövezték. — *Picus c. canus* L. Rendes, de nem gyakori fészkelő. — *Dryocopus m. martius* L. Ritka fészkelő. — *Bubo b. bubo* L. Régente fészkelte Zsibricén és a ghymesi várat övező sziklákon. — *Asio f. flammeus* PONT. Apáti és Egerszeg között a folyó mellékága

menti lápos részeken évente láttam nyáron, így valószínű a költése. — *Aegolius f. funereus* L. VESZELY ISTVÁN helyi gyűjtésében van egy példány. — *Tyto alba guttata* BREHM. Elég ritkán fészkelő faj. Az 1939/40-es tél nagy károkat okozott állományában. — *Circus pygargus* L. Szórványosan költ. — *Pernis a. apivorus* L. Mint az előző faj. — A gémelek a folyó szabályozása után javarészt eltűntek. — *Cygnus c. cygnus* L. 1927. aug.-ban 8 darabból álló csapat hetekig tartózkodott Béd határában, melyből 6-ot ki is lőttek. — *Tringa totanus* L. 1940 óta fészkel a vizes füves területeken, állománya gyarapodóban. — *Otis t. tarda* L. Az 1928/29. és 1939/40-es rendkívül szigorú teleken 1—1 kiéhezett, legyöngült példány szalmakazlakban került kézre. — *Tetrastes bonasia rupestris* BREHM. Néhányat láttam a Zsibrice alatti erdőben. — *Coturnix c. coturnix* L. Elég gyakori, rendszeresen fészkel. Liptóban, Szepesben az utóbbi években, lövési tilalom következtében, rendkívül elszaporodott, ámbar ezelőtt elég ritkán volt található. 1940. október 28-ikán még láttam fürjet.

Beiträge zur Ornithologie von Nyitra.

Von FRANZ TURCSEK.

Im Gebiete der Stadt Nyitra befindet sich die Grenzlinie zwischen der südlich sich erstreckenden Ebene des Csallóköz und dem nördlichen Berglande mit seinen Eichen- und Buchwäldern. Dieses Zusammentreffen zweier verschiedengestalteter Gebiete hat entscheidenden Einfluss auf die Ausgestaltung der Ornithologie.

In den letzten 15 Jahren hat die Anzahl der Arten abgenommen und zwar infolge der Regulierung des Nyitraflusses und als Folge dessen das Ausbleiben des Frühjahr- und Herbst Hochwassers mitsamt der damit verbundenen Trockenlegung der bisherigen nassen Wiesen. Bei dieser Gelegenheit möchte ich nur zum Vorkommen einiger besonders ausgewählter Arten einige Bemerkungen machen.

Pica p. pica L. hat in den letzten Jahren sehr stark abgenommen. — *Nucifraga c. caryocatactes* L. Selten, nur im Herbst und Winter. — *Pyrrhula p. pyrrhula* L. (*germanica* BREHM), spärlicher Brutvogel. — *Loxia l. loxia* L. selten im Herbst und Winter. — Von den Würgerarten ist die häufigste Art *Lanius c. collurio* L. Trivialname Szöriszarka. — Die nächsthäufigste Art ist *Lanius e. excubitor* L. Das Nest fand ich meistens auf Pappeln und Ulmen an Flussufern in beträchtlicher Höhe. Trivialname: Vad Szöriszarka. Das Nisten von *Lanius minor* GM. habe ich nur einmal beobachtet. *Lanius s. senator* L. konnte ich zum erstenmale im Jahre 1932 in Egerszeg erkennen. Seitdem erschien

derselbe mit kleineren Pausen fast alljährlich in Egerszeg und Nyitra in geringer Anzahl. Ankunft Ende April und Anfang Mai. Nistet auf Pappel- und Ahorn Bäumen in 4—15 Meter Höhe. Die Jungen verlassen das Nest gegen Ende Juni. Wegzug Mitte August oder zweites Drittel dieses Monats. Zeigt den Passanten des Parkes gegenüber keine Furcht. — *Bombycilla g. garrulus* L. Einige fast jeden Winter. Im Jahre 1941 zeigte sich nur am 24. Jänner ein Flug von etwa 17—20 St. — *Monticola saxatilis* L. brütet in der Umgebung von Vágujhely. — *Troglodytes t. troglodytes* L. hat nach dem strengen Winter 1939/40 sehr stark abgenommen. — *Cinclus cinclus aquaticus* BECHST. Seltener Wintergast. — *Apus a. apus* L. Ständiger Brutvogel in dem Gemäuer der Burg. — *Coracias g. garrulus* L. Regelmässiger Brutvogel in den Höhlen der Weiden und Pappelbäumen der nassen Wiesen. — In den Gemäuern der Burgruine Appony haben sie eine gemeinschaftliche Brutkolonie mit den *Dohlen* und *Turmfalken*. Im Jahre 1940 nisteten hier 4 Paare. — *Alcedo atthis ispida* L. war früher ein häufiger Brutvogel; seit dem Winter 1939/40 brütet er aber hier nicht mehr; möglicherweise ist sein Ausbleiben auch damit verbunden, dass die neuregulierten Flussufer nun mit Steinen ausgelegt sind. —

Picus c. canus L. Regelmässiger, aber nicht häufiger Brutvogel. — *Dryocopus m. martius* L. Seltener Brutvogel. — *Bubo b. bubo* L. Horstete früher in Zsibrice und in den Felsen welche die Burg von Ghymes umgeben. *Asio fl. flammeus* PONT. Auf einem Moorgebiete zwischen Apáti und Egerszeg beobachtete ich diese Art Jahre hindurch im Sommer, so dass ich das Nisten derselben hier für wahrscheinlich halte. *Aegolius f. funereus* L. In einer hiesigen Vogelsammlung des STEPHAN VEZELY befindet sich ein Exemplar. — *Tyto alba guttata* BREHM ziemlich seltener Brutvogel. Der strenge Winter 1939/40 verursachte im Bestande grossen Schaden. — *Circus pygargus* L. spärlicher Brutvogel. — *Pernis a. apivorus* L. spärlicher Brutvogel. — Die Reiherarten sind nach der Flussregulierung zum grössten Teile verschwunden. — *Cygnus c. cygnus* L. Im August 1927 hielten sich 8 Stück in der Gemeinde Béd wochenlang auf; von diesen wurden 6. St. erlegt. — *Tringa t. totanus* L. Brütet seit 1940 auf nassen grasigen Stellen, Bestand im Zunehmen. — *Otis t. tarda* L. In den strengen Wintern 1928/29 und 1939/40 wurde je ein durch Hunger abgeschwächtes Exemplar in Strohschobern angetroffen. — *Tetrastes bonasia rupestris* BREHM einige beobachtete ich in den Wäldern unterhalb Zsibrice. — *Coturnix c. coturnix* L. ziemlich häufiger regelmässiger Brutvogel. Hat sich in den Komitaten Liptó und Szepes wohl infolge des Abschussverbotes ausserordentlich vermehrt, wogegen diese Art dort früher ziemlich selten war. Am 28. Okt. 1940 sah ich noch eine Wachtel.